

Aleksij Kobal

Kaj ima v sebi nebo?

What Does the Sky Have within Itself?

Aleksij Kobal se je rodil 23. oktobra 1962 v Kopru. Leta 1986 je diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri profesorju Janezu Berniku. Podiplomski študij iz slikarstva je končal leta 1993 pri profesorici Metki Krašovec. Za likovno udejstvovanje je prejel več priznanj in nagrad. Kot svobodni umetnik živi in dela v Ljubljani.

Povod za intervju je bil niz samostojnih razstav, s katerimi je v obdobju zadnjih treh let dokazal zrel in jasno formuliran predstavnostni svet. Vrhunske slike zadnjega obdobja, ki so strnjene v razstavne cikle *Prepovedano mesto*, Equrna, Ljubljana (2010), *Nocturno*, Miklova hiša, Ribnica, ter Razstavišče Monfort, Portorož (2012), in *Območje zajetja*, Bežigrajska galerija 2, Ljubljana (2013), si zaslužijo vso pozornost, saj predstavljajo pomemben korak v umetnikovem ustvarjanju in razširjajo pojmovanje sodobne slovenske umetnosti.

Aleksij Kobal was born on 23 October 1962 in Koper. He graduated from the Academy of Fine Arts in Ljubljana in the class of Professor Janez Bernik in 1986, and went on to complete his postgraduate studies in Painting in 1993 under Professor Metka Krašovec. He is the recipient of many prizes and awards for his art work. He lives in Ljubljana, where he works as a free-lance artist.

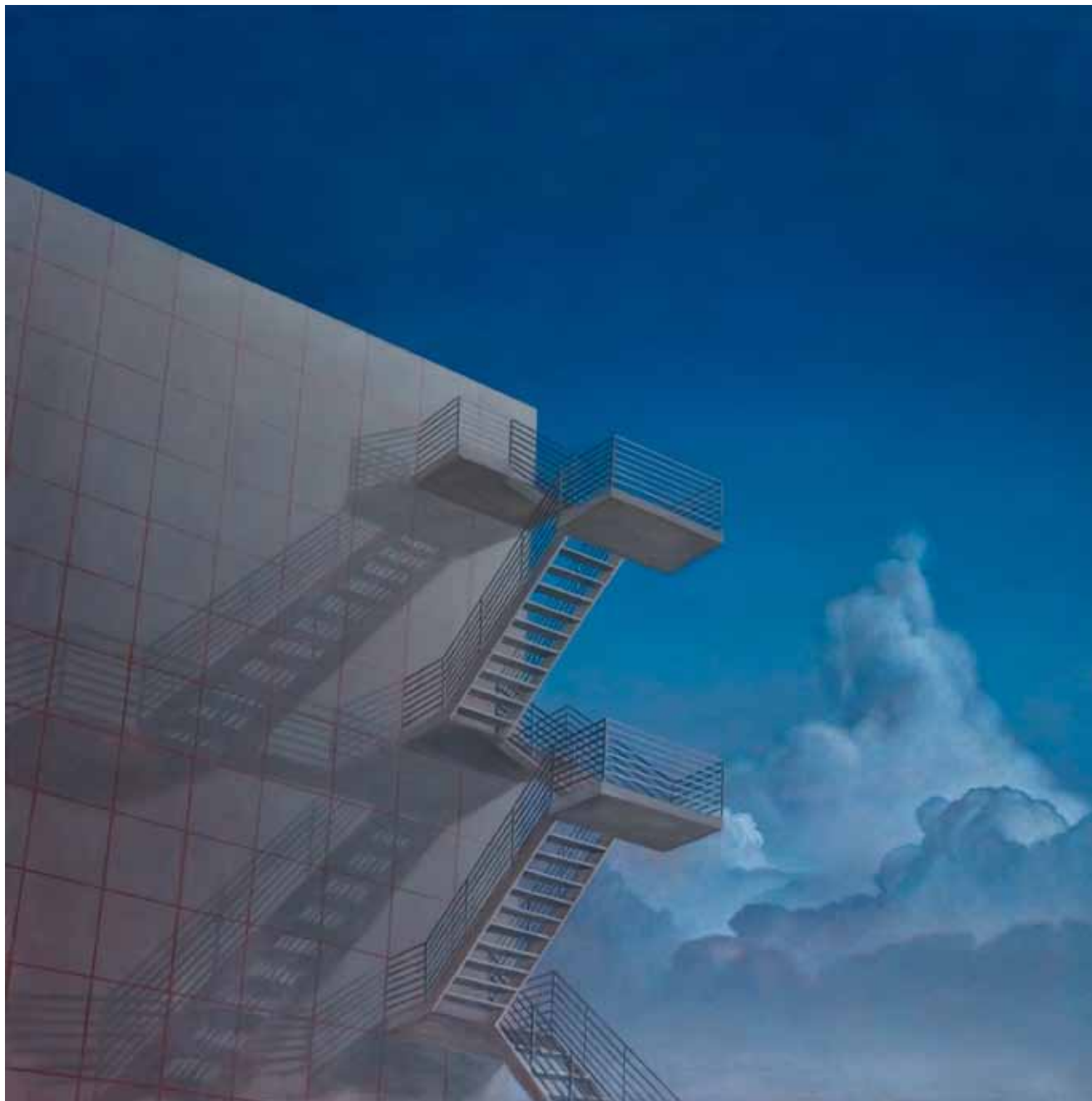
The impetus for the interview came from the series of solo exhibitions through which the artist has demonstrated a mature and clearly articulated cognitive world during the last three years. His superb recent paintings, which are grouped into the following exhibition cycles, *The Forbidden City*, Equrna gallery, Ljubljana (2010), *Nocturno*, Miklova hiša gallery, Ribnica and Monfort Exhibition Space, Portorož (2012), and *The Area of Capture*, Bežigrajska galerija 2, Ljubljana (2013), deserve all our attention since they represent an important step in the artist's creative path and expand the understanding of contemporary Slovene art.

MOJCA ZLOKARNIK: *Serija slik, ki si jo prvič razstavil v galeriji Equrna z naslovom Prepovedano mesto, deluje glede na tvoje prejšnje delo zelo drugače in prečiščeno. Osvobojena je narativnega, čeprav so v ozadju slik še vedno zgodbe, ki morda za gledalca niso tako očitne in mu omogočajo, da vanje investira svoje fantazme. Začutimo metafiziko praznih prostorov. Kako si prišel do sem?*

ALEKSIJ KOBAL: *To je bil zelo dolg proces. Spet sem se želel vrniti k sliki. Vmes sem imel raziskovalno pot z materiali, kjer sem poskušal priti do abstrahirane forme. Čistina jedkanega ogledala me je pripeljala nazaj do plasti olja. Ni enostavno zamenjati proces dela in se vrniti v povsem klasično tehniko. V meni je kar nekaj časa zorela želja, da bi spet slikal prostore, ki so tipično moji: zapuščene hale. Arhitektura, kjer si sam, zato v slikah ni člo-*

Aleksij Kobal, foto /photo: Borut Krajnc

Aleksij Kobal, *Zakulisje popoldneva / Backstage of the Afternoon*, 2012, olje na platnu / oil on canvas, 200×200 cm, foto /photo: Borut Krajnc

veka... Zgodbe so zanimivost, a tudi problem mojega slikarstva. Narativnost, kot praviš, pogosto preobloži mojo sliko, zato sem zdaj začel pisati. Pisana beseda jemlje odvečne stvari iz slike. Seveda je pot tudi obratna.

Nekaj časa tudi nisi slikal, osredotočil si se na glasbo?

Tudi to je res, ravno tale prtiček, ki sem ga postavil na pručko in je bil namenjen portretu Gabriela Stupice, je bil po svoje prelomen. Takrat sem še delal z materiali in nisem več znal naprej. Spoznal sem Primoža Oberžana iz skupine

The Stroj in oba sva takrat imela podobno strast: odpadni materiali, kako iz odpadka narediti ne le estetsko zanimivo formo, ampak tudi objekt, ki ima zvok. Povsem me je potegnulo iz slikarstva, pristopil sem k skupini The Stroj. To je bilo eno izmed najlepših obdobij v mojem življenju. A ta izkušnja me je spet potegnila nazaj v slikarstvo: našel sem rešitev za portret Stupice in možnost nadaljevanja. Pot do sem se mi je zdela kot Hanibalova, ki je presenetil Rim tako, da je prehodil celotne Pireneje in Alpe...

Aleksij Kobal, *Menih na obali / Monk on the beach*, 2009, olje na platnu / oil on canvas, 200 × 280 cm, European Central Bank Collection, foto / photo: Borut Krajnc

Na neki način tudi sam sebi ne moreš pobegniti.

Ne, ne moreš. Dobro pa je, če znaš samega sebe videti z druge plati. Vsak umetnik bi se moral preizpraševati, ali je to, kar dela, res tisto, kar bi umetnina morala biti. Vedno zapademo v neko maniro. Najlepše je, ko ne veš, kako bo šel proces dela, v tebi pa kipi od poželenja po sliki. Potem pa sledi obvladovanje stila in slej ali prej zapadeš v neki estetski kod, postaneš prepoznaven. To umetniku laska, na dolgi rok pa ni dobro za sliko.

Imaš občutek, da ti sama slika laska. Ne laskajo ti drugi gledalci, ampak ti vrača sama podoba.

Ja, postane narcisoidno. Čeprav je res, da dobro sliko, ki si jo naredil, vedno rad vidiš. Dobra slika te preseneča, in ne zapeljuje. To je podobno, kot če te prijatelj nagovarja z lepimi besedami, namesto da bi ti rekel: 'Nehaj se zabavati in naredi to, kar je treba.' Ampak gledalci so sila občutljivi in te takoj spregledajo. Naj si bodo še tako preprosti, neuki ali pa povsem večji umetnosti, vsak bo ločil slabo sliko od dobre.

Glasba je zate nasploh zelo pomembna. Si glasbeno izobražen, učil si se igrati na flavto.

Ne, nisem se učil. Glasba je ostala neki misterij in vame vstopa z neverjetno močjo. To sem opazil že v osnovni šoli. Bolj me zažiga kot vsako slikarstvo. Energija preposlušane glasbe se je v meni tako nakopičila, da sem se moral odločiti, kaj bom z njo. Ker pa sem bolj več slikarstva, sem spoznal, da ne bom nikoli glasbenik, vsaj v profesionalnem smislu ne. Dovolim si biti samo sopotnik in njen raziskovalec. V glasbi nikoli ne bi zmogel obvladati toliko različnih zvrsti in prijemov kot v slikarstvu, kjer sem bistveno bolj suveren in se lahko lotim česarkoli. S tem, ko me napaja in jo prevajam skozi besede, je glasba še vedno ostala pglavitni del mene samega.

Ali poslušáš glasbo, ko slikaš?

Ja, večinoma.

Ali ob posamezni sliki poslušáš vedno isto glasbo?

Ni nujno. Včasih sem dobesedno naslikal neko glasbo, jo analiziral in podal občutke. Tega že dolgo ne počnem.

Razen ta slika, ki jo zdaj gledava in ki je na neki način reminiscenca na glasbo Lojzeta Slaka.

Si jo toliko preposlušal, da ti nekaj pomeni v tvoji osebni zgodovini?

Bila je del vsakdana mojega otroštva. Takrat smo seveda vsi poslušali rock, vendar se tej domači glasbi ni dalo uiti. Bila je stalno na dnevnem redu ob kosilih in tako se je nehote zasidrala v meni kot zametek nečesa, kar bo mogoče razumeti mnogo kasneje: kot nostalgijo nekega časa. To opažam tudi pri vrstnikih, prijatelj Uroš Zupan je napisal fenomenalno knjigo Visoko poletje na provincialnih bazenih, kjer se je iskreno in lucidno lotil iste tematike. V meni je tako poletela srebrna ptica in se postavila visoko nad oblaki kot letalo. Ko sem si natančneje ogledal Slakov spot na you tubu, sem videl, da so ansambel fotografirali ob letalu, ki je na tleh, da Slaki – na nekem nezavednem sloju - sploh niso nikamor šli. In naslikal sem drugo letalo, ki ni nikamor poletelo. In slika je postala vizija tega: letalo je hkrati na nebu in na tleh. Topologija prostorov, ki jih preleta letalo, govori o neizpolnjenih sanjah. Poleg mojih neizpolnjenih so to obče slovenske sanje.

To je frustracija. Treba je gojiti željo, da nekaj bi, ampak tega ne narediti, ker potem želje ni več.

Tako nekako. Če si brala Natašin ples, kjer je govora o kulturni zgodovini Rusije, opaziš, da so vsi, tudi največji ruski umetniki, imeli neznansko domotožje. Kljub stalizmu se je recimo Prokofjev vrnil domov in poskrbel za osupljivo simboliko, ko je potem umrl istega dne in istega leta kot Stalin. In vendar so za umetnost naredili ogromno. Šli so v svet in zapečatili zgodovino s svojimi deli. Pri Slovencih pa na žalost ne beležimo kakšnih večjih umetniških biserov, ki bi bili posledica razseljenosti. Zato srebrna ptica pravzaprav ne odleti zares in ostaja le pobožna želja po uspehu.

Na krilu letala je znak, ki ga srečujemo na telesih glasbil.

Gre bolj za namig. Na neki način je ta slika tudi moja nostalgija. Tudi jaz bi moral iti v Ameriko, a nisem šel.

Kam nisi šel?

Dobil sem štipendijo za Artslink, a nisem šel. Spet simbolično, a groteskno: strah me je bilo istega letala, te iste srebrne ptice, groza. Zdaj pa uživam.

Osvobodil si se strahu in se voziš z letalom?

Ja, ta preobrat se je zgodil ravno z The Strojem, ko smo imeli koncert v Singapurju in ko sem se moral soočiti s to fantazmo. Če uspeš strahove narediti za znosne, je to že velik uspeh.

Ti oblaki, ki jih srečujemo na tvojih slikah, so torej oblaki, ki jih sam fotografiraš?

Aleksij Kobal, *Hopper's*, 2010, olje na platnu / oil on canvas, 30 × 40 cm, foto /photo: Borut Krajnc

Aleksij Kobal, *Meinkampf*, 2009, olje na platnu / oil on canvas, 100 × 120 cm, foto /photo: Borut Krajnc

Ja.

Si jih tudi izmišljuješ ali dosledno slikaš po fotografiji? Zdaj jih že tako obvladujem, da jih slikam na pamet. Čeprav so le povzetek realnosti. Te sem velikokrat naslikal (pokaže fotografijo).

Ja, te prepoznam. (Smeh.)

Vse osnutke sem sprva naredil na računalniku. Recimo slika Idealno mesto je narejena tako, da sem najprej izdelal 3D maketo arhitekture in potem nanjo mapiral ustrezne fasade. Tako sem dobil zelen perspektivni kot za sliko, ki sem jo potem izdelal.

Si to podobo našel na medmrežju?

Ne, to je konkreten objekt: vodarna Kleče. Pročelje je njeno, vse ostalo je zmontirano. Realen objekt, ki je na

Aleksij Kobal, *Območje zajetja / The Area of Capture*, študija / study, 2012, olje na platnu / oil on canvas, 50×50 cm, foto / photo: Borut Krajnc

neki način sublimiran. Rad uporabljam absurdno simetrijo ali izometrijo.

Ali vedno podslikaš z rdečo, zato da slika žari?

Ja, to ima velik učinek. Trudim se, da rdeča preseva skozi plasti, a včasih jo preveč zaprem.

V tej številki revije Likovne besede smo se osredotočili na barvo. Kakšna so tvoja spoznanja o modri, ki jo v zadnjih letih največ uporabljaš?

Da mi že rahlo preseda. Želim si spet v svet barv, po drugi strani pa me ti svetovi še vedno držijo in hočejo monokromijo.

Modra je najbolj metafizična, razblinjajoča se, amorfna...

Pri meni je to zgolj naključje, ker so stvari, ki jih slikam, že same po sebi modre... Nisem si izbral modre, da bi imel modro obdobje kot Picasso, ampak sem si želel zrak, vesoljno modrino, rad imam potovanja, neskončnost, to, da so objekti nejasni in se pojavljajo kot sanjske kulise. Moja naslednja slika bo ladja..., med oblaki...; ravno včeraj sem dobil zamisel zanjo. Sicer sem že na poti k iskanju ključa do barv. Že to letalo na zadnji sliki je bilo prej mnogo bolj barvito, vendar sem ga preslikal v srebrno...

Česa največ porabiš: kobalta, ultramarina...?

Vse modre. Tudi črno. Ta je zanimiva kot lazura, če ni premočna in uprizarja na sliki toplo vzdušje. Zanimivo je, kako je photoshop podoben renesančnemu slikanju. Obema so lastne plasti. Že v RGB načinu je mogoče pred-

videti učinek črne lazure. Veliko uporabljam tudi srebrno, ki jo delam sam in mešam s čebeljim voskom. Všeč sta mi njeni pastoznost in tekstura.

Narediš veliko barvnih plasti?

Zdaj vedno manj. Vedno začnem z akrilom in z njim naslikam, kolikor se le da, čeprav je to zelo težko, ker nisem Metka Krašovec, ki to res obvlada. Potem nadaljujem z oljem.

Kako pa je s sušljivostjo olja?

Odvino od vremena. Včasih so lazure suhe v dveh dneh, včasih se sušijo cel teden. So neobhodne pri kreiranju nebesne globine, vendar se brez ustrezne bitke zanjo tudi ta utegne razliti v povprečje. Po razstavi v Bežigradski galeriji sem začel dvomiti v kredibilnost tega mojega neba. Kaj ima v sebi? Ali je to samo nanesena barva? To je to, o čemer sem govoril prej. Rečeš si: moje slikarstvo bo imelo oblake in nebo. Ampak ni vseeno, kako prideš do teh oblakov. Ni dobro, da jih poznaš že vnaprej, vedno se moraš boriti za njih. To je bistvo. Zdaj delam tako, da podslojim več zgodb in potem se odločim za eno, ki bo na koncu prevladala. Ta večplastnost naredi v sliki prepotrebno strukturo, dogajajo se nepravilnosti, nastajajo napake. Slika jih mora imeti, brez napak ni nič. Tak je proces dela, ki se gnete v sliki.

Kaj je zate napaka? Tisto, kar se zgodi na sliki in česar nisi predvidel?

Ja, točno tako. Glede tega občudujem Marka Jakšeta, najin proces dela je diametralno nasproten: on se lahko loti slike, ki jo je pred petimi leti pustil nedokončano. Je kot švicarski sir: zleze v eno luknjo in pri drugi prileze ven. Njegov svet ne pozna časovnih zank. Pri meni je drugače. Če zamisli za sliko ne realiziram v določenem času, se nikoli več ne morem vrniti k njej. Pri njem je soočanje s svetovi neobremenjeno, preslikuje jih in predeluje. Na ta način ustvarja neko gostoto v sliki, ki je bistveno bolj prepričljiva kot to, kar imamo že vnaprej determinirano kot estetsko. Obrtna spretnost je morda še največji problem slovenske umetnosti, ker ostaja zgolj prazna estetska forma. »Napake« so tiste, ki bodo na koncu ostale kot neka rezina časa, ki pa daje nujen volumen. Zadnjo sliko z letalom sem skušal graditi na podoben način.

Moja opažanja pri lastnem delu so takšna, da kadar dvomiš, ali nekaj narediti ali ne, takrat to moraš storiti. Saj lahko vedno spremeniš, odstraniš ali popraviš, sicer si neveden.

To je pomembno. Nikoli se ne smeš bati preslikati slike. Prihodnji teden bom prvič vodil delavnico, in zdi se mi pomembno, da ljudem dopovem, da delati narobe ne pomeni nujno tudi končati narobe. Vedno lahko nekaj popraviš, če te ne daje božja previdnost...

Aleksij Kobal, Izakova daritev – študija / Isac's Sacrifice – study, 2009, olje na platnu / oil on canvas, 75×90 cm, foto /photo: Borut Krajnc

Slika z naslovom Hopper's je posrečen hommage Hopperju, ameriškem slikarju, čigar vpliv slutimo v tvojih slikah. Dober poklon mojstru, ki te je navdihnil.

Ja, zelo ga občudujem. Šel sem na njegovo razstavo v Milano in tam videl to zgradbo, ki je zdaj na sliki. On je naslikal drogerijo ponoči z napisom Ex-Lax, jaz pa sem to ime uporabil na motivu črpalke, ki je značilen tudi zanj.

Na eni izmed slik si ironično parafraziral logotip Inter-spara ter z naslikanimi brezimni in slepimi bankomati ironiziral potrošništvo.

Uporabil sem isto tipografijo, le da sem napisal Meinkampf. Ko sem slikal to sliko, še nisem veliko razmišljal o Hopperju, vendar ima podobno svetlobo. Meinkampf je mogoče intepretirati na različne načine.

Kljub nekakšni metafiziki v slikah si družbeno angažiran in občutljiv do prostora, v katerem živiš. To vidim kot posebno kvaliteto, čeprav ni očitna na prvi pogled.

V prejšnjih delih sem bil z družbeno kritičnostjo bolj neposreden, a sem prišel do točke, ko se mi je zdelo, da ljudi s tem preveč posiljujem. In spet sem si moral naliti

čistega vina in reči bobu bob: ali si aktivist, ki je sposoben spreminjati določeno socialno paradigmo, ali si samo umetnik, ki si to želi, pa tega ni sposoben. In ugotovil sem, da je bolje, da počnem stvari, ki jih znam.

Kot umetnik imaš vso svobodo, da si v prostoru svoje umetnosti od aktivizma odmaknjen, kot človek pa si angažiran, lahko tudi politično. To je zelo legitimna pozicija.

Absolutno. Te slike so videti odmaknjene od političnih in socialnih gest, a če bi se vanje poglobljali in o njih razmišljali, bi videli, da je to način, kako videti samega sebe, kako prepoznavati samega sebe, svoje početje. Stavbe, ki jih slikam, smo mi sami. In zanimivo je, kaj vse ljudje vidijo v mojih slikah... Gre za fantazme, ki v nas iz nezavednega prek zavednega formalizirajo kot politike itd. Če se do svojih notranjih svetov ne znamo opredeliti, lahko to privede do zelo nepredvidljivih in včasih usodnih posledic. Mislim, da bi bilo veliko manj vojn in nasilja, če bi si ljudje znali dovoliti takšno šibkost. Tega pa ljudje na naredijo, ker mislijo, da jih družba kot takšnih ne bo sprejela. To je osnovni problem vsakršne družbe. Če si šibek, nisi enakopraven član družbe. Od tu izvira pohlep, ki smo

Aleksij Kobal, *Idealno mesto / Ideal city*, 2010, olje na platnu / oil on canvas, 135 × 200 cm, foto / photo: Borut Krajnc

mu priča v naši državi. Temu pritrjuje dejstvo, da smo v resnici pravi v podzavesti, ne v zavesti. Zavest je privzgojena prek vzgoje, okolja in šole, zato bi se morali preizprašati, kdo smo v resnici. Smo zato umetniki? Rdeča barva, ki jo puščam, da preseva skozi plasti, je prispodoba tega podzemlja, te nezavedne magme, ki sili ven, in na neki način ji moramo dati prosto pot.

Zelo se strinjam. Problem sodobne umetnosti je, ker tega načina ne sprejme. Obveljalo je prepričanje, da je potrebno kritizirati na prvo žogo. Ti pa gradiš zelo pomemben svet z bistveno bolj kodificiranim jezikom.

Problem sodobne umetnosti je, da je stopila v svoje nasprotje. Protislovja so se sicer v zgodovini umetnosti vedno dogajala. Sodobna umetnost je na neki način demistificirala visoki oder. Vsak je lahko umetnik, vsak ima pravico do izpovedi..., vendar je prišlo do tega, da je umetnost degradirala v nekaj, s čimer se prav zares nihče noče soočiti. Umetnost brez minimalnega estetskega vložka zame pač ni umetnost. Neznosni in po svoje neokusni postajajo aktivizmi, ki se razglašajo za rešitelje in revolucionarje, čeprav vemo, da je v resnici takšen umetnikov učinek na družbo skoraj nič. In ker ne žanje tovrstnih

uspehov, je potrebno dejavnost lično zapakirati v lep okvir in razstaviti kot umetniško dejanje. Pa smo spet na istem. Vendar umetnost išče nove načine, da bi šla naprej.

Pojavi se tudi dilema, ali z angažiranostjo v muzeju koga nagovoriš. Ali ni bolj pošteno delati abstraktno sliko in biti kot državljani aktiven?

Zase rečem, da sem raje konservativen umetnik, vendar imam vsaj jasen princip. Recimo: nekoliko sem skeptičen do projekta Janez Janša, čeprav ga z vseh ostalih zornih kotov scela podpiram. Ko se lotevaš nekoga z imenom Janez Janša, to ne more biti več igra. Gre zelo zares. Vstopaš v svet, kjer so moralna popačenja tako grozljiva, da jih ne moreš vzdržati drugače kot z enako mero zavzetosti, čeprav z ironijo.

Če se vrneva k glasbi: si torej samouk flavte, celo prečne. To je izjemno zahteven inštrument, hkrati pa je tudi zelo nenavadna izbira, vsi fantje so brenkali na kitare. Kako si prišel do flavte?

Bil sem velik oboževalec Jethro Tullov. Njihova flavta me je povsem očarala. Kako očarljivo je bilo prvič držati ta inštrument v rokah. Zdelo se mi je noro, da sem po sedmih

dneh vaj uspel iz nje spraviti zvok, ker prepričanje pri flavti res ni enostavno. Učenje flavte je bilo zame res eno izmed najlepših obdobij v življenju. Flavta je zelo poetična in izrazna.

Pisk flavte je zame sinonim za zvok.

Flavta je pomenljiva, ker je tudi najstarejši najdeni inštrument na svetu. V tem oziru je zagotovo tudi zelo posebna. Zelo je izrazna in igraš jo lahko na več načinov: med samim pošiljanjem zraka v odprtino lahko tudi poješ. Tisti, ki res obvladajo igranje na flavto, lahko ustvarjajo akorde. To je zelo zanimivo slišati.

Tudi srebrnina inštrumenta, njena kovina, je lastnost, ki je značilna zate.

Kovina in srebrnina sta pri meni vselej prisotni. Tudi v glasbi. Ne morem mimo Davida Sylviana in plošče Brilliant Trees, ki me je močno zaznamovala. Tudi pri slikanju Prešnice je bila srebrnina trave tista, ki me je prepričala, da sem začel uporabljati srebrno barvo. Takrat sploh nisi dobil nobene srebrne barve, zato smo jo predelovali iz avtolakov. Srebrnina je vedno prisotna, lesk kovine mi je vedno blizu. Zato so mi bile zelo blizu tudi gravure na aluminiju Andreja Brumna Čopa.

Vidim, da poskušaš slikati na kovino.

Da, delam novo serijo, nekakšno mesto iz cevi. Vse je vnaprej izdelano v 3D programu.

Sama ne bi mogla delati na ta način.

Kolega mi je predlagal, naj enkrat razstavim samo pripravljalne foto osnutke, in to mi je dalo misliti. Čeprav verjamem, da zaradi tiste rdeče, ki jo podlagam, slika živi drugače – ne vem, ali sem še razpoložen za takšno preslikavanje. Malo sem se ustavil, čeprav je ta pogled z nebeške črvine zame najlepši.

Industrijski elementi in arhitektura te od nekdaj zelo zaposlujejo.

Ja, zelo. Ograja, ki jo imam na sliki, ni samo ograja, ki varuje, ampak tudi preprečuje. Gre za prostor, v katerega ne smeš, gre za prepovedane in izgubljene vrtove, v katere ne moremo, a si želimo. Industrijski objekti, ki simbolizirajo, označujejo in prepovedujejo, so izjemno zanimivi, če jih daš v pravi kontekst. Ime Območje zajetja, kot je bil naslov razstave, sem našel v bližini svojega bivališča, kjer je vodno zajetje. Vsak bi si v nekem drugem kontekstu želel nekaj zajeti. Kot Stalker pri Tarkovskem, ko gredo v Cono. Po kaj? Po spoznanje? Ta film se konča zelo pomenljivo.

V času študija si samega sebe začutil šele na podiplomskem študiju pri profesorici Metki Krašovec, kot študent Janeza Bernika se nisi najbolje počutil.

Pri Krašovčevi je bila svoboda. Daleč od tega, da me Bernik ni nič naučil, vendar me je samo takrat, ko sem poslušal njegove korekture pri sosedu. Nimam rad namišljenih avtoritet, in potreboval sem precej časa, da sem se otrešel Bernikovih rok v svojih slikah. Pravi pedagog mora slediti študentu v tem, kar je študent sam. Mora usmerjati, voditi, tudi kritizirati..., vendar ne na način, da mu vsiljuje svojo pot. Metka je bila svobodna, svetovi so lažje dihali, nihče ni nič zgubil. Še vedno se dobro razumeva.

Kaj pa genius loci in mediteranska arhitektura, ki jo prepoznavamo v tvojih slikah?

Delno je prisotna, vedno je prepletena tudi s severno arhitekturo. Prav slika Klesijev avtoportret je sestavljena na ta način. To sem naredil povsem podzavestno. Ko sem jo potem gledal, sem se smejal, ker je tako natančen avtoportret. Manjša renesančna fasada je obrnjena k soncu, ki zahaja, vendar nima oken. Ta prikazuje mojo mladost, ki je bila slepa. Drugi del fasade je Kazina iz Ljubljane, ki je v senci, okna pa so odprta. Arhitektura je reminiscenca na koprsko renesanso. Drugače pa so mi blizu industrijske hale. Te arhitekture so kot paravani, niso resnične, so sanjske premise, ki jih samo združim skupaj in se trudim, da nimajo volumna.

Aleksij Kobal, *Starless*, 1992, mešane tehnike na platnu / mixed techniques on canvas, 300 × 400 cm, moč v duhovnih kilovatih / power in spiritual kilowatts: 7 SkW 25 SdW, foto / photo: Egon Kaše

Kdaj se torej pri tebi začne ustvarjalni proces? To ni pred platnom. Ali je to pred računalnikom ali takrat, ko fotografiraš? Ko razmišljaš?

Proces slike se pri meni začne s sporočilnostjo, ko želim nekaj povedati. Vedeti moram, kaj bi rad. To tudi zame pomeni biti umetnik. Slikanje je zgolj medij; isto bi lahko povedal skozi besedo ali skozi glasbo. Sporočilnost prihaja iz narave in iz posebnih območij, kjer se sprehajam. Industrijske cone, kjer ni nikogar, hale žarčijo neko posebno

Aleksij Kobal, *Catch me if you can*, 2012, olje na platnu / oil on canvas, 120×150 cm, foto /photo: Borut Krajnc

atmosfera, ki se naseli vame. Potem sem samo tisti, ki stvari očisti in s pomočjo foto postopkov skuša izraziti jedro slike.

Verjetno slikanje ni povsem racionalni postopek, v katerem povsem verno slediš predlogi. Predpostavljam, da je celoten proces bolj slutnja sporočila, ki ga sestavljaš.

Ja, čeprav je zelo natančna. Ko gledam fotografijo, to jemljem kot vtis, a še vedno preverjam, ali vzdrži ali ne. Potem z dodajanjem ali odzemanjem objektov preverjam, do katere točke zdrži, in tako naprej.

Ali si na ta način slikal tudi to zadnjo sliko z letalom?

Ne, imam fotografije, ki sem jih vzel zgolj kot osvežitev spomina. Vse je nastalo brez računalnika. Ta proces se mi je zdel bolj zanimiv, nepredvidljiv in bolj slikarski. Zdaj vsaj v nekih ozirih opuščam osnutek in sledim sliki. To je bolje in manj preslikujem.

Zdaj spet pišeš?

Ja, končujem drugo knjigo. Dotika se lepota gore. Zelo rad imam gore, veliko potujem po svetu in visokogorju. To je moj drugi svet, brez njega ne bi več zmožel, ni pa še povsem zlil s slikarstvom. Hoja v gore te spravi v stanja, ki so zelo podobna umetniškim. V knjigi se junak sooča z lepoto in njenim minevanjem; to je v besedi lažje narediti kot v sliki.

Gore te verjetno odpirajo k samemu sebi; ko si tam, ali tudi pišeš?

Običajno grem sam, ali pa skupaj s Tatjano, a pot opravlja v tišini. Tišina nenehno odpira vprašanja. Gore so definitivno ojačevalci umetniških stanj.

Gotovo je pomemben tudi napor, ki ga vložiš, da sploh nekam prideš.

Ni bistven cilj, ampak pot. Nikoli v življenju se ne zave-

damo, kje je tista najvišja točka vživetja, ki jo bomo imeli. Do zadnjega dne ne veš tega. Nikoli ne boš vedel, in to je čar trenutka. Od življenja ostane le trenutek, in treba ga je podoživeti. Nemogoče ga je opredeljevati drugače kot simbolno.

Tvoja prva knjiga Glas je bila predvsem notranji monolog?

Dvogovor s samim sabo. Tokrat pa je zame pomenljiv stavek: 'Nismo heroji v dejanjih, ampak v izpolnjevanju navidezne lepote.' Umetnik nenehno interpretira neka stanja. Gre za zadeve, na katere se ni mogoče odzvati drugače kot z interpretacijo. Beležimo in shranjujemo in vsaka interpretacija bo vedno drugačna. Pamet, ki jo imamo, je nekaj tako utopičnega, da potrebuje trdna tla. Nenehno moramo sidrati sami sebe, sicer ne bi imeli smisla.

Znanost je zate zelo pomembna.

Ja, izjemno. Znanost je zanimiva s čisto umetniške plati. Danes znanstveniki operirajo s formulami, ki so tako absurdne, da so za njih sprejemljive samo, če so estetsko zanimive. To veliko pove. Po drugi strani je samo matematika tista, ki znanosti daje čvrst temelj. Bolj ko se znanost drobi v razlaganju osnovnih delcev, bolj se izgublja, kar je logično. Bolj ko se bližamo poenotenju relativnostne teorije in kvantne mehanike, bolj postaja logika izmuzljiva.

Kaj je bilo zate kot slikarja prelomno? Zakaj si sploh začel slikati?

Spet bi izpostavil umetniškost pred talentom. Imel sem talent za risanje in se šopiril, čeprav nisem znal slikati.

Prvič sem se ovedel umetnosti, ko sem spoznal Prešnico in sem vedel, da se bo potrebno z njo ukvarjati na drugačen način. Vozil sem se tja risat nekakšne topološke risbe in si ustvaril svoj likovni jezik. Določil sem duhovne kilovate in pokrajino javno ozavestil kot močno. Spoznaval sem, da je trava tam nizka in srebrna, ker veter odpihuje sonce. Začela je nastajati zgodba. Z združitvijo Kasparja Davida Friedricha in glasbe Roberta Frippa, ki je v meni pognala vso to mašinerijo, je začel delovati pravi umetniški kotel. Imel sem vizijo: slika bo imela motor, ki jo bo poganjal; vedel sem, da ne bo imela ravnih robov. Potem je bilo pomembno, kako boš ta kotel, ki vre, na zelo pаметen način praznil. Nastopila je precejšnja stopnja racionalnosti. Pomembno je bilo to silno energijo, ki je prekipevala in me razdirala, ustrezno spraviti v formo, ki je gledljiva in ima napetost. Površina slike je bila ogromna in včasih sem bil prešibek in me je slika požirala, ko sem s slabo kondicijo stopil pred sliko, da bi jo delal, ker je bilo potrebno celo površino naslikati naenkrat, da nisem izgubil enovitosti. Takrat sem se prvič počutil kot umetnik. Prišel sem tudi do spoznanja, da se je treba spreminjati, kolobariti, to sem se naučil iz glasbe. King Crimsoni so bili bend, ki me je tega naučil. Zelo so se spreminjali, in rekel sem si: 'Če so si oni upali, zakaj si ne bi jaz.' Torej sem na zadnjo sliko iz te serije napisal The End. ■

Pogovarjala se je Mojca Zlokarnik.